

KİŞİLİK HAKKI PERSPEKTİFİNDEN KADIN CİNAYETLERİNDE HÜKÜMLÜNÜN UNUTULMA HAKKI

*Ar. Gör. Buket GÜNAY**

ÖZET

Unutulma hakkı, kişinin geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış ve doğru nitelikteki bilgilerinin, zamanın geçmesine bağlı olarak erişimden kaldırılmasını ya da gündeme getirilmemesini talep edebilmesi olarak tanımlanabilir. Unutulma hakkı, hak anlayışında değişikliklerin ve gelişmelerin ürünü olmuştur. Kişilerin kendi maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmeleri, hayatlarına yeni bir yön verebilmeleri, adeta beyaz bir sayfa açmalarında önemli rol oynar. Bununla birlikte, unutulma hakkı mutlak bir hak değildir. Çalışmamızda hem unutulma hakkının üzerinde söz konusu olduğu kişisel veri kavramının anlamlandırılabilmesinde hem de unutulma hakkını kullanmak isteyen kişi bakımından taşıdığı önem nedeniyle kişilik hakkı kavramından yola çıkılacaktır. Ardından unutulma hakkının ortaya çıkışı, kavramsal temelleri ve basın özgürlüğüne değinilecektir. Basın özgürlüğü ve kişilerin haber alma hakkı, unutulma hakkının kullanılmasınayla bağlantılı olarak incelenecektir.

Kadın cinayetleri bu ülkenin bir gerçekliğidir ve maalesef acı dolu bir gerçektir. Neredeyse her gün basında bir kadın cinayeti haberi yer almaktadır. Kadın cinayetlerinin psikolojik, sosyolojik, ahlaki, ekonomik, kültürel pek çok yönü vardır ve önüne geçilmesi toplumdaki zihniyetin değişmesini gerektirmektedir. Zihniyet değişikliği ise birden, çok kısa bir zamanda gerçekleşmeyeceğinden konunun, ifade ettiğimiz her bir disiplin tarafından incelenmesi önem taşımakta ve bu zihniyet değişikliğine katkı sağlamaktadır. Bu amaçla çalışmamızda; basın özgürlüğü, bu bağlamda toplumu oluşturan kişilerin haber alma hakkı; kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkı bulunup

* Araştırma Görevlisi, Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, buket.gunay@yasar.edu.tr , ORCID: 0000-0002-7123-3499.

** *Bu çalışma, kadın cinayetlerinde katledilen tüm kadınlara ve sevgi temelli bir dünya idealine ithaf edilmiştir.*

bulunmadığı kişilik hakkı ve medeni hukuk bakış açısıyla değerlendirilecektir. Karşı karşıya gelen, çatışan bu iki menfaat arasında dengenin sağlanmasında nasıl bir değerlendirme yapılabileceği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Unutulma hakkı, kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri, kişisel veri.

CONVICT'S RIGHT TO BE FORGOTTEN IN FEMICIDES FROM THE PERSPECTIVE OF PERSONAL RIGHT

ABSTRACT

The right to be forgotten can be defined as a person's request to remove past information, which was legally and correctly spread from the access, or to ban it as an item of the agenda. The right to be forgotten has been the product of shifts and improvements in the understanding of right. This has an important role in the ability of people to develop their own material and spiritual assets, to give a new direction to their lives, and especially for the possibility of turning a white page. Nevertheless, the right to be forgotten is not an absolute right. Our study will start with the concept of personality rights because of its importance for both the term of personal data within the right to be forgotten and the significance for the person making use of the right to be forgotten. Later, the development of the right to be forgotten, its conceptual foundations, and freedom of the press will be discussed. The freedom of the press and the right to information will be examined in association with the application of the right to be forgotten.

Femicide is a reality of this country and, unfortunately, a painful one. There is news about the murder of women in the press almost every day. Femicide has many aspects, psychological, sociological, moral, economic, and cultural ones, and for its prevention, a change in the mentality of the society is necessary. Since the change in mentality cannot occur immediately, it is relevant to examine the issue by each mentioned discipline and thereby contribute to this change. For this purpose, from the perspective of personal rights and civil law, we will evaluate the freedom of the press, in this context the right to information; and whether the convict of femicides has the right to be forgotten. It

will be examined how an evaluation can be made in maintaining a balance between these two confronting interests.

Keywords: Right to be forgotten, violence against women, femicides, personal data.

GİRİŞ

Kişisel verilerin korunması hukuku nispeten yeni gelişen ve disiplinler arası bir hukuk dalıdır. Her geçen gün gelişen, değişen dünya ve gitgide teknolojinin hâkim olduğu hayat ilişkileri; dinamik bir bilim olan hukuku da etkilemiştir. Kişisel verilerin korunması hukuku, aslında bu etkileşimin kesişim noktasında yer almaktadır. Değişen ve gelişen hayat ilişkileri, toplumun ihtiyaçlarını da şekillendirmektedir. Böylelikle, yeni hukuki kavram ve kurumlar gündeme gelmektedir.

Unutulma hakkı, kişinin hayatına devam ederek, kendi maddi ve manevi varlığını gerçekleştirebilmesi ihtiyacına cevap olarak ortaya çıkmıştır. Toplumda değişen ihtiyacın ve teknolojik gelişmelerin yarattığı gelişmelerin bir ürünüdür. Yeni gelişen bir hak olması sebebiyle kapsamı, sınırları zamanla tam olarak belirlenebilecektir. Genel olarak unutulma hakkı, kişinin geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış ve doğru nitelikteki bilgilerinin, zamanın geçmesine bağlı olarak erişimden kaldırılmasını ya da gündeme getirilmemesini talep edebilmesi olarak tanımlanabilir.

Çalışmamız, güncel bir konu olan kadın cinayetleri meselesini medeni hukuk penceresinden ve kişisel verilerin korunması hukukuyla bağdaştırarak ele almayı amaçlamaktadır. Bu sebeple öncelikle kişilik hakkı kavramı, bu bağlamda kişisel veri ve kişilik hakkı ilişkisi incelenecektir. Basın özgürlüğü, yine kişilik hakkı ile ilişkisi ve unutulma hakkı ile bağlantılı olarak ele alınacaktır. Ardından unutulma hakkının kavramsal temelleri, hukuki niteliği, işlevi, dâhil olduğumuz Kara Avrupası hukuk sisteminde doğuşu, ülkemizdeki ilk yansımaları üzerinde durulacaktır. Unutulma hakkının da kişilik hakkı ve basın özgürlüğü ile ilişkisi belirlenerek kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkına sahip olup olmadığı, çatışan menfaat dengesinin ne şekilde sağlanacağı belirlenecektir.

I. KİŞİLİK HAKKI KAVRAMI VE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU BAKIMINDAN ÖNEMİ

A. KİŞİSEL DEĞERLER VE KİŞİLİK HAKKI

Hukukumuzda hak edinebilen varlıklar olan kişiler, özel bir sebep armaksızın, tam ve sağ doğmak koşuluyla kişilik kazanır. Kişilik, haklara ehil olmaktan daha geniş bir kavram olup kişinin onuru, saygınlığı, maddi bedensel değerleri, manevi varlığı, mesleki veya ticari itibarı gibi çok farklı unsurları içinde barındırır. En genel tanımıyla kişilik hakkı, kişiliği oluşturan değerlerin tümü üzerindeki hakır³¹³.

Kişilik hakkının, kişisel değerler üzerinde söz konusu olması sebebiyle bir diğer önemli kavram “kişisel değer”dir. Kişinin adı, hayat, sağlık ve vücut tamlığı, haysiyet ve onuru, sesi, resmi, sırları, özel hayatı kişisel değer olarak kabul edilir. Kişilik hakkını oluşturan değerler bir başka ayrıma göre, fiziksel kişilik, manevi kişilik ya da sosyal kişilik olarak sınıflandırılabilir. Fiziksel kişilik; yaşam, beden bütünlüğü, ruh bütünlüğü gibi değerlerden oluşur. Manevi kişilik; kişinin yaşadığı toplumda yakınlarıyla kurduğu

³¹³ **Serozan, Rona:** “Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler”, Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, S. 14, 1977, s. 93; **Binat, Duygu:** Basın Yoluyla Kişilik Hakkına Saldırılarda Manevi Tazminat (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008, s. 3; **Aydos, Oğuz Sadık:** “Basın Yolu ile Kişilik Hakları İhlallerinde Manevi Tazminat”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, 2012, s. 3; **Kara Kılıçarslan, Seda:** Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 5-6; **Kılıçoğlu, Ahmet M:** Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk (Hukuksal Sorumluluk), 5. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 3-4; **Ayan, Mehmet/ Ayan, Nurşen:** Kişiler Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, s.85; **Zevkliler, Aydın/ Ertaş, Şeref/ Havutcu, Ayşe/ Gürpınar, Damla:** Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk Temel Bilgiler, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 95; **Hatemi, Hüseyin:** Kişiler Hukuku, 6. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 66; **Günay, Buket:** Boşanmada Maddi ve Manevi Tazminat, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 113; **Oğuzman, Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe:** Kişiler Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 162; **Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan:** Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku C. 2, 21. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 99; **Öztan, Bilge:** Medeni Hukukun Temel Kavramları, 45. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 274; **Kılıçoğlu, Ahmet M:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Borçlar Hukuku), 24. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2020, s. 560-562; **Akipek, Jale Güral/ Akıntürk, Turgut/ Ateş, Derya:** Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku C. I, 16. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2020, s. 339.

ilişki, evlilik birliği ve aile bütünlüğü gibi değerlerden oluşur. Sosyal kişilik değerleri ise şeref, haysiyet, kişinin ismi, resmi, özel hayatı üzerindeki hakkı gibi değerlerden oluşur³¹⁴.

Kişilik hakkının konusunu oluşturan kişisel değerler çok çeşitlidir. Bu sebeple burada belirttiğimiz kişisel değerler örnek kabilinden olup tüketici bir sayım yapılması mümkün değildir. Kişi varlığını oluşturan değerlerin her birinin sayılması mümkün olmadığından kişilik hakkı bakımından da *numerus clausus* ilkesi geçerli değildir. Değişen ihtiyaçlara göre korunması gereken ve kişiyi kişi yapan bütün değerler kişilik hakkının kapsamına girer³¹⁵. Kişilik hakkı, kişinin toplumdaki saygınlığının korunması ve kişiliğinin serbestçe geliştirebilmesi amacını taşır³¹⁶.

Bütün kişisel değerler üzerinde tek bir kişilik hakkının mı bulunduğu, yoksa her bir kişisel değer üzerinde ayrı kişilik hakkının mı bulunduğu hususu öğretilerde tartışmalıdır. Her iki yönde görüşler ileri sürülse de fikrimizce, bütün kişilik değerleri üzerinde tek bir kişilik hakkının bulunduğu, özel olarak düzenlenen kişisel değerlerin, genel ve tek bir kişilik hakkının görünümü olduğu kabul edilmelidir³¹⁷. Zira kişilik hakkı, önceden tüketici olarak sayılamayan, kapsamı genişleyebilen, yenileri ortaya çıkabilen pek çok kişisel değer üzerindeki haktır. Bu yüzden genel ve tek bir kişilik hakkının varlığı, gelişen ve değişen hayat ilişkilerine uyum sağlamak bakımından da daha isabetlidir.

³¹⁴ Kılıçoğlu, Hukuksal Sorumluluk, s. 5-6; Zevkliler/ Ertaş/ Havutcu/ Gürpınar, s. 96-98; Günay, s. 114, Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 2, 15. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, s. 261; Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 827; Öztan, s. 276-277; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 346.

³¹⁵ Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 164; Öztan, s. 275; Doğan, Pınar Bahar: “Çatışan İki Değer: Haber Verme Hakkı ve Kişilik Hakkı”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 2014, s. 480.

³¹⁶ İcel, Kayıhan/ Ünver, Yener: Kitle İletişim Hukuku, 9. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2012, s. 276; Dural/Öğüz, s.100.

³¹⁷ Duttge, Gunnar: “Recht auf Datenschutz?”, Der Staat, C. 36, S. 2, 1997, s. 305-307; Acabey, Mehmet Beşir: “Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı”, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, C. 8, S. 1-2, 2013, s. 13; Kara Kılıçarslan, s.9; Dural/Öğüz, s. 101; Akipek/Akıntürk/ Ateş, s. 342-343.

B. KİŞİLİK HAKKININ NİTELİKLERİ

Kişilik hakkı, kişinin kişi olması sebebiyle sahip olduğu haklardır³¹⁸. Parayla ölçülemeyen, yani maddi değere sahip olmayan haklardır. Zira kişilik hakkı, şahıs varlığı haklarına dâhildir. Kişilik hakkının ihlali halinde tazminat olarak bir miktar paranın talep edilebilmesi ise bu husustan bağımsızdır³¹⁹.

Kişilik hakkı, mutlak hak niteliği taşır. Bir mutlak hakkın varlığı durumunda, hukuk düzeni tarafından bu mutlak hakkı oluşturan kişilik değerleri bakımından ve herkese yönelik olarak zarar vermeme şeklinde yüklenmiş genel bir ödev bulunur. Bu yüzden mutlak hakkın ihlali durumunda hukuka aykırılık meydana gelecektir³²⁰. Herkese karşı ileri sürülebildiğinden, herkes tarafından ihlal edilebilmesi mümkün olan bu hakkın ihlali durumunda hak sahibi tarafından tazminat talebinde bulunulabilir.

Kişilik hakkı kişiliğin ayrılmaz bir parçasını teşkil ettiğinden, bu haklardan vazgeçilmesi ya da bunların devredilebilmesi mümkün değildir. Bu yüzden kişilik hakkı, şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Bu hakların mirasçılara geçebilmesi de kural olarak mümkün değildir³²¹. Ayrıca kişilik hakkı zamanaşımına uğramaz ve hak düşürücü süreye tâbi değildir³²².

³¹⁸ Kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkının bulunup bulunmadığı hususunu temellendirmek amacıyla yaptığımız açıklamalarımızda, niteliklerine uygun düştüğü ölçüde kişisel değerlere sahip olan ve dolayısıyla kişilik hakkına sahip olan tüzel kişilerin durumu üzerinde ayrıca durulmayacaktır. Zira kadın cinayetlerinde fail, her zaman bir gerçek kişidir.

³¹⁹ **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 7; **Zevkliler/ Ertaş/ Havutcu/ Gürpınar**, s. 96; **Oğuzman/ Selici/ Oktay Özdemir**, s. 161; **Dural/ Ögüz**, s. 103; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 347.

³²⁰ **Serozan**, s. 93-94; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s.8; **Zevkliler/ Ertaş/ Havutcu/ Gürpınar**, s. 95; **Eren**, s. 824; **Dural/ Ögüz**, s. 103; **Akipek/ Akıntürk/ Ateş**, s. 347.

³²¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.: **Serozan, Rona**: “Kişiye Sıkı Biçimde Bağlı Sayılan Manevi Hakların Mirasçılara Geçebilirliği”, Özer Selici’ye Armağan, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006, s. 260; **Serozan, Rona**: “Mirasçılara Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Mirasbırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları”, Nihal Uluocak’a Armağan, İÜHFİM, 1999, s. 313-314; **Günay**, s. 52.

³²² **Serozan**, s. 94; **Binat**, s. 4-5; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 9; **Oğuzman/ Selici/ Oktay Özdemir**, s. 161-163; **Dural/ Ögüz**, s. 104.

C. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU BAKIMINDAN ÖNEMİ

Kişisel verilerin korunması hukuku ile kişilik hakkı arasındaki bağlantıyı belirleyebilmek için öncelikle kişisel veri kavramının açıklanması gerekir. Kişisel veri, kimliği belli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her tür bilgidir. Gerçek kişiye ilişkin “her tür bilgi” ifadesi, önemle vurgulanmaya değerdir. Zira kişisel veri kavramını oluşturan “bilgi”, önceden tahdidi olarak sayılamayacak kadar çeşitlidir³²³. Kişisel verilere kişinin adı, fotoğrafı, sesi, parmak izleri, genetik bilgileri, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, telefon numarası, e-mail adresi gibi örnekler verilebilir.

Kişilik hakkı, kişisel değerlerin tümü üzerindeki hak olduğuna göre; kişisel verinin bir unsuru olan “her tür bilgi” ile kişilik hakkı yakın bir ilişki içerisindedir. Kişilik hakkının üzerinde söz konusu olduğu her bir değer, aslında birer kişisel veridir. Örneğin, kişilik hakkının üzerinde söz konusu olduğu kişisel değerlerden olan kişinin adı, sağlık durumu, sesi, resmi, kimliği belli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ilişkin olmaları sebebiyle kişisel veri olarak nitelenebilecektir. Kişilik hakkını oluşturan değerlerin fiziksel kişilik, manevi kişilik ya da sosyal kişilik olarak sınıflandırılmasında, her bir ayırım kişisel veri kavramına ayrı bir örnek oluşturacaktır. Kişilik hakkı ve kişisel veriler hukuku; kişilik hakkını oluşturan kişisel değerlerin kişisel veri olarak nitelendirilebilmesi sebebiyle etkileşim içindedir. Ayrıca hukukumuz bakımından kişisel veri kavramının hukuken nitelendirilmesinde de kişilik hakkı görüşü yeni gelişmeler ışığında üzerinde

³²³ **Taştan, Furkan Güven:** Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 30; **Çelik, Yeşim:** “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 32, 2017, s. 392; **Küzeci, Elif:** Kişisel Verilerin Korunması, 4. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s. 10; **Çekin, Mesut Serdar:** Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 44; **Dülger, Murat Volkan:** Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayınları, İstanbul, 2020, s. 61; **Akkurt, Sinan Sami:** “Kişisel Veri Kavramının Hukukî Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış”, (Kişisel Veri), Kişisel Verileri Koruma Dergisi, C. 2, S. 1, 2020, s. 20.

durulan ve tartışılan bir konudur³²⁴. Bu sebeple de kişilik hakkı ve kişisel veri kavramı ilişkilidir.

II. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE BU BAĞLAMDA UNUTULMA HAKKI

A. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ KAVRAMI, KAPSAMI, SINIRLARI

1. Basın Özgürlüğü ve İşlevi

Düşünce ve kanaat özgürlüğü ile düşünceyi açıklama özgürlüğü, temel hak ve özgürlükler içinde önemli bir yer tutar. Konu, önemi sebebiyle hem ulusal hem de uluslararası düzenlemelerde yer almıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde ifade özgürlüğü düzenlenmiştir. Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmakta önemli bir işlev görür. Bu özgürlüğün en doğal ifade ediliş şekillerinden biri ise basındır³²⁵. Basın özgürlüğü, anayasal düzeyde korunmaktadır. 1982 Anayasası'nın 26. maddesi düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünü, 28. maddesi basın özgürlüğünü düzenlemektedir. Ne Anayasa'da ne de 5187 sayılı Basın Kanunu'nda basın özgürlüğünün açık bir tanımı bulunmaktadır.

Basın özgürlüğü; haber, fikir ve düşünceleri serbest olarak toplama, yorumlama, eleştirerek çoğaltabilme ve bunları serbestçe yayabilme hak ve özgürlüğü olarak tanımlanabilir³²⁶. Bu başlık altında değerlendirmelerimizi yaparken konunun iki boyutu olduğu ve her iki boyutunun da ayrıca önemli olduğuna dikkat çekmek isteriz: Basının

³²⁴ Bu konuda makalemizin konusunun dağılmaması amacıyla teorik tartışmalara girmeden sadece ilişkiyi belirtmekle yetineceğiz. Kişilik hakkı görüşü hem klasik anlamda hem de yeni gelişen kişilik hakkı görüşü olarak doktrinde üzerinde durulan önemli bir husustur. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.: **Taştan**, s. 59; **Küzeci**, s. 66-67; **Dülger**, s. 77, **Akkurt**, Kişisel Veri, s. 26-29.

³²⁵ **Kılıçoğlu, Ahmet**: “Basın Özgürlüğünün Suistimali”, (Basın Özgürlüğü), Türkiye Barolar Birliği Dergisi S. 3-4, 1993, s. 385; **Binat**, s. 26-27; **Tümay, Murat**: “Kişilik Hakları ve Basın Hürriyeti Çatışmasında İfade Hürriyeti Dengesi”, Anayasa Yargısı, C. 33, S. 1, 2015, s. 256; **Kara Kılıçarslan**, s. 597-98; **Karaman, Şebnem**: Basın Özgürlüğünün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2018, s. 7; **Eren**, s. 825.

³²⁶ **Binat**, s. 23-25; **Aydos**, s. 5; **Dönmezer, Sulhi/ Bayraktar, Köksal**: Basın Hukuku, 5. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2013, s. 49; **Esental**, 2017 s. 64-65; **Karaman**, 2018 s. 13-14; **Nalbantoğlu**, 2018 s. 586.

haber verme hakkı/basın özgürlüğü ve kişilerin haber alma hakkı. Bu noktada basın, kamuoyu oluşturarak bir kamu görevi ifa etmektedir³²⁷.

Basının iki işlevi vardır: bilgilendirme ve eleştiri. Basın, kamuoyu için önem taşıyan konularda halkı bilgilendirir ve özel olarak önemli konularda eleştiri yaparak halkı yönlendirir. Basın yalnızca toplumu bilgilendirme hakkına değil, aynı zamanda yönlendirme, bilinç oluşturma, denetimi sağlama görevlerini üstlendiğinden devlet ile toplum arasında köprü oluşturan bir yapıdır³²⁸. Basın bilgilendirme işlevini yerine getirirken kamuoyunun öğrenmekte yararı olan bütün bilgileri verme hakkına sahiptir. Eleştiri işlevini yerine getirirken ise değer yargılarını gerçek olgulara dayandırmalıdır³²⁹. Basının kamuyu bilgilendirmesi ve eleştiri yoluyla denetimi hem bir hak hem de bir görev niteliği taşır³³⁰. Basının haber verme, bilgilendirme; kişilerin de haber alma hakları sınırsız değildir. Yani her konuda basının haber yapmak suretiyle bilgilendirmede bulunması ve kamuoyu oluşturmaları, kişilerin de öğrenmek istedikleri konu ile ilgili her şeyi sınırsızca bilmeleri şeklinde yorumlanmamalıdır³³¹.

Basının sahip olduğu haber verme hakkı aslında genel ve çerçeve bir ifadedir. Bu hak; habere ulaşma, haberi bilme ve toplama hakkı, haberi yorumlama, değerlendirme ve eleştirebilme hakkı ve haberi basma ve yayma hakkını içerir³³². Basın özgürlüğünün kapsamının belirlenmesinde; verilen bilginin, haberin gerçek olması, kamu yararı bulunması, toplumsal ilgi ve güncellik unsurunun mevcut olması, konu ile ifade arasında düşünsel bağlılığın bulunması unsurları ölçüt olarak kullanılmaktadır. Haberinin gerçek olması, somut gerçekliği değil, olayın, haberin verildiği andaki verilmiş biçimine uygunluğu ifade eder. Haberinin doğru olup olmadığı o günün şartlarına göre

³²⁷ **İçel-Ünver**, 2012 s. 283; **Esendal, Nihan**: Basın Yolu ile Kişilik Haklarının İhlali (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017, s. 69-70; **Turhan, Ayşe Melek**: Kişiliğin Korunması ve Veri Koruma Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018, s. 59; **Eren**, s. 826.

³²⁸ **Karaman**, s. 7.

³²⁹ **Binat**, s. 79-80; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir**, s. 219.

³³⁰ **Acabey**, s. 4.

³³¹ **Tümay**, s. 363; **Kara Kılıçarslan**, s. 102; **Karaman**, s. 114-115; **Dural/ Ögüz**, s. 131; **Küzeci**, s. 95.

³³² **Dönmezer/ Bayraktar**, s. 106; **Doğan**, s. 486.

araştırılmalıdır. Gerçek dışılık verilen haberdeki olayın hiç gerçekleşmemiş olması, gerçekte başka türlü meydana gelmiş olması, olaydaki bazı unsurların gizlenmesi ya da olaya bazı unsurların ilave edilmesi şeklinde gerçekleşebilir³³³.

2. Basın Özgürlüğünün Sınırları

Çok eski tarihli, güncelliğini kaybetmiş, hatırlanmasında yarar bulunmayan olayların tekrar gündeme getirilmesinde kural olarak kamu yararı bulunmaz. Konu ile ifade arasında biçimsel bir uygunluğun bulunması da basın özgürlüğünün kapsamının belirlenmesinde önem taşır. Habere konu olan olay ya da eleştiri doğru olsa dahi kullanılan ifade biçimi, içerik ile uyumlu değilse, küçük düşürücü, amaç dışı ya da amacı aşan nitelikteyse basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyecektir³³⁴.

Kamuya mâl olmuş kişiler bakımından haberin verilmesinde kamu yararının ve toplumsal ilginin bulunması unsurları diğer kişilere nazaran daha geniş değerlendirilmelidir. Kamuyu aydınlatma amacının dışına taşılması ya da sırf küçük düşürmek, rencide etmek gibi amaçların güdülmesi kamuya mâl olmuş kişiler bakımından da basın özgürlüğünün kapsamı dışındadır. Yine bu kişiler bakımından sır alanlarına giren hususlar ancak üstün kamu yararı varsa habere konu olabilir³³⁵.

Basın; toplumun yararına bilgilendirme, aydınlatma ve bir kamuoyu oluşturma faaliyetini icra ederken bazı kişi ve kurumları eleştirmek zorunda kalabilir. Bu durumda, basın özgürlüğü dolayısıyla kamu yararı ile kişilik hakkı karşı karşıya gelir. Bu noktada, kamu yararı bireysel yararı değil, toplumun yararını ifade eder³³⁶. Ayrıca, toplumun haber alma hakkını kullanabilmesi için hakkında haber yapılan kişinin kişilik hakkını zedeleyebilecek bir olay hakkında sayı olarak fazla haber yapılması, yani yapılan yayının

³³³ Kılıçoğlu, Basın Özgürlüğü, s. 386; Binat, s. 97; İcel-Ünver, s. 288; Aydos, s.9; Dönmezer/ Bayraktar, s. 238-240; Doğan, s. 488; Esendal, s. 116; Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 227, 229; Eren, s.831; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 566-567.

³³⁴ Doğan, s. 491; Tümay, s. 363; Turhan, s. 70; Eren, s. 833.

³³⁵ Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 228.

³³⁶ Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 222; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 566; Tok, Gökhan: İnternette Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, s. 127.

fazlalığı tek başına kişilik hakkının ihlali teşkil etmeyeceğinden basın özgürlüğünün kapsamındadır³³⁷.

Üstün kamu yararı kavramı ayrıca, basın özgürlüğünün sınırlarının belirlenmesinde de önem taşır. Basın özgürlüğünün sınırları içerisinde kalındığında söz konusu haber hukuka uygun kabul edilecektir. Bu yüzden basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilip hukuka uygun kabul edilen bir haber kişilik hakkına aykırılık teşkil etmeyecektir. Kişilik hakkı korunmak istenen kişinin menfaati ile toplumun haber alma ve aydınlatılmadaki yararının hangisinin üstün olduğu her somut olay bakımından tespit edilmelidir³³⁸. Mesela, kişinin onur ve haysiyetini ihlal eden bir haber kamu yararına hizmet etmek kaydıyla hukuka uygun kabul edilebilecektir.

Basın özgürlüğünün sınırlarının belirlenmesinde kişinin sosyal kişilik değerleri arasında yer alan özel hayat önem taşır. Kişi olması sebebiyle herkes özel hayat hakkına sahiptir. Kişinin özel hayatı çeşitli alanlardan oluşur. Bunlar: gizli alan, özel alan ve ortak alandır. Bir kimsenin, kendisinin özel olarak anlattığı kişiler dışındaki kimselerce bilinmesini istemediği olay ve durumlar gizli alanı oluşturur. Özel alan, bir kimsenin yalnız samimi olduğu sınırlı sayıdaki yakın çevresiyle paylaştığı olaylardan oluşan hayat alanıdır. Ortak alan, bir kimsenin başkalarının bilgisine ulaşması mümkün olaylardan oluşan hayat alanıdır. Bu bağlamda, kişinin özel alanı ve gizli alanına ilişkin bilgiler kural olarak basın özgürlüğünün sınırlarını oluşturmaktadır³³⁹.

Çatışan değerlerden hangisine üstünlük verileceği yasal bir çözüme ulaştırılmamışsa hâkim, somut olayın koşullarına göre konuyu çözüme kavuşturacaktır. Çatışan değerleri karşılıklı olarak değerlendiren hâkim, daha önemli bulunduğu değer uğruna diğerini feda edecektir³⁴⁰.

³³⁷ **Haag, Kurt:** Der Haftpflichtprozess, 28. Baskı, C. H. Beck, München, 2020, s. 54.

³³⁸ **Serozan**, s. 105-106; **Kılıçoğlu**, Basın Özgürlüğü, s. 387; **Acabey**, s. 7; **Doğan**, s. 485; **Karaman**, s. 88-89; **Küzeci**, s. 96.

³³⁹ **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 117-118; **Zevkliler/ Ertaş/ Havutcu/ Gürpınar**, s. 100-102; **Çelik**, s. 388; **Eren**, s. 828; **Dural/ Öğüz**, s. 136-137.

³⁴⁰ **Serozan**, s. 104-105; **Binat**, s. 28-29; **Aydos**, s. 2; **Acabey**, s. 36; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 156; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 565; **Tok**, s. 61-62.

Çatışan değerlerden hangisine üstünlük verileceğinin tespitinde hâkim, çatışan yararların korunmaya değer olup olmadığını öncelikle değerlendirmelidir. Hukuken korunmaya değer iki çatışan yararın varlığı tespit edildiğinde ise bunların belirli bir değer ölçüsüne tâbi tutulması gerekir. Yararların tartılması, aslında iki değer arasındaki ağırlık ilişkisinin tespitidir. Kişilik hakkı bakımından yararların tartılmasında ise böyle bir ağırlık ölçüsü söz konusu olamaz. Bu yüzden, yararların niteliği ve niceliği değerlendirilerek söz konusu belirlemenin yapılması gerekir. Yararların niteliğine göre üstünlüğünün belirlenmesi, her ikisi de sübjektif olarak haklı olan yararların, soyut ve objektif bir değerler hiyerarşisindeki yerinin belirlenmesidir. Bu halde çoğu kez, iki yarar da eşit ölçüde korunmaya değer olabilir. Hukuken korunmaya değer iki varlığın hangisine üstünlük verileceğinde bu noktada, yararların niceliği ölçütüne üstünlük verilmesi gerekir. Yararın niceliği ölçütü özellikle toplumun yararı ile kişinin yararının çatışma halinde olmasında söz konusu olabilir. Toplum yararıyla kişinin yararının çatışması halinde toplum yararının üstün tutulacağı şeklinde kesin bir kural bulunmaz. Bununla birlikte hâkim, değerlendirmesinde her iki durumun da sağlayacağı faydayı göz önüne alarak bir karar vermelidir³⁴¹.

B. UNUTULMA HAKKI

1. Unutulma Hakkı Kavramı

İnsan, doğası gereği merak duygusu ve bilme isteğine sahiptir. Başkaları ile ilgili olay ve durumlarla ilgili bilgiye ulaşmak isteği aslında insanoğlu var olduğundan beri mevcuttur. Lâkin günümüzde, teknolojik ilerleme ve gelişmelerle her tür bilgiye ulaşmak çok daha kolaylaşmıştır. Aslında bu kolaylık kişisel veri kavramının önemini artırmış ve kişisel verilerin korunması hakkı ve bununla bağlantılı kavram ve kurumları ortaya çıkarmıştır³⁴².

³⁴¹ Kılıçoğlu, Hukuksal Sorumluluk, s. 163-164; Haag, s. 48.

³⁴² Weber, Rolf H.: “The Right To Be Forgotten: More Than Pandora's Box”, Journal Of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law, C. 2, S. 2, 2011, s. 120; Rosen, Jeffrey: “The Right To Be Forgotten”, Stanford Law Review Online, S. 64, 2011-2012, s. 88; Güleler, Serdar: “Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak ‘Unutulma Hakkı’”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 102, 2012, s. 219; McGoldrick, Dominic: “Developments in The Right To Be

Tıpkı merak ve bilme isteği gibi unutmak da insan doğasının bir gereğidir. Unutmak kelimesi her ne kadar ilk bakışta olumsuz bir çağrışım yaratsa da kişinin hayatına özgürce devam edebilmesi, kendi gelişimi sağlayabilmesi için bir nevi geçmişini bırakıp ileriye odaklanması gerektiğinden, aslında olumlu bir fonksiyon gösterir. Ayrıca kişilerin karar verme mekanizmaları bakımından da önemlidir. İnsan zihni yapısı gereği, bazı bilgileri depolar, bazılarını ise unuttur ve karar alma mekanizması bu unutmaya-depolama döngüsüyle işler. Yani karar alma mekanizmasındaki seçicilik unutmaya ile açıklanabilir³⁴³.

Unutulma hakkı insanın merak, bilme ve unutmaya döngüsü içerisinde doğan ve gelişen bir haktır. Unutulma hakkı, kişinin geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış ve doğru nitelikteki bilgilerinin, zamanın geçmesine bağlı olarak erişimden kaldırılmasını

Rorgotten”, Human Rights Law Review, C. 13, S. 4, 2013, s. 761; **Chelaru, Eugen/ Chelaru, Marius:** “Right To Be Forgotten”, Annales Universitatis Apulensis Series Jurisprudentia, C. 16, S. 1, 2013, s. 26; **Nolte, Norbert:** “Das Recht auf Vergessenwerden – mehr als nur ein Hype?”, Neue Juristische Wochenschrift, C. 67, S. 31, 2014, s. 2228-2229; **Peschke, Lutz:** “‘The Web Never Forgets!’: Aspects of The Right To Be Forgotten”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, 2015, s. 155-156; **Holznapel, Bernd/ Hartmann, Sarah:** “Das „Recht auf Vergessenwerden“ als Reaktion auf ein grenzenloses Internet Entgrenzung der Kommunikation und Gegenbewegung”. Zeitschrift für IT-Recht und Recht der Digitalisierung, S. 4, 2016, s. 228; **Elmalıca, Hasan:** “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 1604; **Akgül, Aydın:** “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: ‘Unutulma Hakkı’ ve AB Adalet Divanı’nın ‘Google Kararı’”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 116, 2016, s. 11; **Kelly, Michael J./ Satola, David:** “The Right To Be Forgotten”, University of Illinois Law Review, S. 1, 2017, s. 1-2; **Yılmaz, Sabire Senem:** “Kişisel Verilerin Korunması Regülasyonu ve Unutulma Hakkı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 92, S. 5, 2018, s. 187; **Nalbantoğlu, Seray:** “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi S. 34, 2018, s. 583; **Akyüz Bilge, Canan:** Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku’ndaki Görünümü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 10-11; **Yıldırım, Canberk:** “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 93, S. 5, 2019, s. 60; **Yavuz, Can:** İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 19, 41.

³⁴³ **Weber,** s. 127-128; **Nolte,** s. 2240; **Sözüer, Eren:** Unutulma Hakkı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 14; **Nalbantoğlu,** s. 584-585; **Akyüz Bilge,** s. 60-61; **Yıldız, Tuba:** Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 94; **Yavuz,** s. 35-36.

ya da gündeme getirilmemesini talep edebilmesi olarak tanımlanabilir. Unutulma hakkı, tanımından da anlaşılacağı gibi bilgi ve zaman unsurundan oluşur. Unutulma hakkına konu olan bilgi, başlangıçta doğru ve yayılması uygun olan bir bilgidir. Yani bilgi başlangıçta doğru değilse ya da bilginin yayılması hukuka uygun değilse unutulma hakkı söz konusu olmaz. Zaman unsuru ise bu özelliklere sahip bilginin değişime uğramasını ifade eder. Zamanın geçmesiyle bilgi ya güncelliğini ya da toplumsal ilgiyi kaybeder³⁴⁴. Zamanın geçmesiyle toplumsal ilginin yitirilmesinde belki de akla gelecek ilk örnek cezası infaz edilmiş bir kişinin işlediği suça ilişkin haber yapılmasıdır. Bu noktada, toplumun bu bilgiyi almada menfaatinin kalmayacağı ya da en azından azalacağı ileri sürülebilirse de bunun mutlak bir kural olmadığı hususunun altını çizmek isteriz. Yani her bir somut olayın koşullarına göre toplumun bilgi alma hakkı ile kişinin unutulma hakkı arasındaki menfaat çatışması bir çözüme kavuşturulmalıdır.

Unutulma hakkının hukuki niteliğinin belirlenmesi önem taşır. Parayla ölçülebilir bir değeri bulunmaması, kişisel değerler üzerindeki kişisel veriler sebebiyle sahip olunabilen bir hak olması sebebiyle kişi varlığı hakları arasında yer alır. Mutlak haklar, hak sahibi tarafından hakkı ihlal eden herkese karşı ileri sürülebilir, herkesin bu haklara uymakla yükümlü olduğu ve ihlal etmekten kaçınmasının gerektiği haklardır³⁴⁵. Unutulma hakkının ortaya çıkışı ve amacı dikkate alındığında mutlak hak olmadığı belirlenebilir. Ayrıca, unutulma hakkının kullanılıp kullanılmayacağı her bir somut olay bakımından değerlendirilir ve hakkın kapsamı ile sınırları zaman içinde uygulama ile yerleşecektir. Bu açıdan bakıldığında da herkese karşı ileri sürülebilir ve herkesin uymakla yükümlü olduğu bir hak niteliği taşımadığı açıktır. Nisbi haklar, belirli bir hukuki ilişki çerçevesinde, belirli kişi ya da kişilere karşı ileri sürülebilir ve bu kişilerin uymakla yükümlü olduğu haklardır³⁴⁶. Unutulma hakkı her ne kadar belirli kişi ya da

³⁴⁴ Weber, s. 121; Rosen, s. 90-91; Güleler, s. 226; Chelaru/ Chelaru, s. 31; Akgül, s. 16-17; Sözüer, s. 206-207; Kelly/ Satola, s. 55-56; Turhan, s. 9; Yılmaz, s. 189; Akyüz Bilge, s. 94, 97; Yıldız, s. 113-114; Yılmaz, Çiğdem: Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 4-5; Yavuz, s. 43-45; Klass, Nadine: "Das Recht auf Vergessen(-werden) und die Zeitlichkeit der Freiheit", Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, S. 4, 2020, s. 267, 269.

³⁴⁵ Eren, s. 48.

³⁴⁶ Eren, s. 47-48.

kişilere karşı ileri sürülerek kullanılabilir olsa da bu kişiler tarafından unutulma hakkına uyma yükümlülüğü bulunmadığından nisbi hak olarak da nitelendirilemeyecektir. Yenilik doğuran haklar, hak sahibine tek taraflı irade beyanıyla yeni bir hukuk ilişki kurma, mevcut bir hukuki ilişkiyi değiştirme ya da sona erdirmeye yetkisi veren haklardır³⁴⁷. Unutulma hakkına sahip olan kişinin tek taraflı irade beyanıyla “unutulma” olgusunun gerçekleşmemesi, daha açık bir deyişle unutulma hakkının kullanılmasyla hakkın hedeflediği sonucun ortaya çıkmaması sebebiyle yenilik doğuran hak niteliği taşımaz. Medeni hukukumuzdaki hak kategorileri bağlamında yaptığımız inceleme neticesinde, unutulma hakkının bu kategorilerden birine dâhil olmadığı, kendine özgü nitelikler taşıdığı sonucuna varmaktayız. Yani unutulma hakkı, sui generis bir haktır.

2. Unutulma Hakkının Amacı ve İşlevi

Unutulma hakkı, bilişim ve teknoloji çağının ortaya çıkardığı haklardan biridir. Kişisel verilerin korunması bilincinin oluşması ve gelişmesi ile gündeme gelmiş bir haktır³⁴⁸. İçinde bulunduğumuz bilişim ve teknoloji çağı gereği her ne kadar sadece dijital ortamlarda yer alan bilgilere ilişkin kullanılabilmesi düşünülse de aslında dijital olmayan mecralar (yazılı-işitsel-görsel basın gibi) için de kullanılabilir³⁴⁹. Unutulma hakkı, kişisel verilerin korunması ile doğrudan ilişkilidir. Kişinin, kişiliğini özgürce geliştirmesine hizmet eder³⁵⁰. Bu sebeple unutulma hakkının tanımlanabilmesi ve kapsamının

³⁴⁷ **Buz, Vedat:** Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 55-56; **Eren,** s. 61.

³⁴⁸ **Duttge,** s. 285-286; **McGoldrick,** s. 774-775; **Chelaru/ Chelaru,** s. 27; **Casermeiro, Pablo Rando/ Hoeren, Thomas:** “Konturen des „Rechts auf Vergessenwerden”, Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, S. 24, 2014, s. 537; **Holznagel/ Hartmann,** s. 229-230; **Elmalca,** s. 1608; **Kelly/ Satola,** s. 3-4; **Turhan,** s. 19; **Yıldız,** s. 93; **Dülger,** s. 491; **Akkurt, Sinan Sami:** “17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde ‘Unutulma Hakkı’”, (Unutulma Hakkı), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 2607.

³⁴⁹ **Sözüer,** s. 5; **Yıldız,** s. 5.

³⁵⁰ **Holznagel/ Hartmann,** s. 229; **Akgül,** s. 13-14; **Çelik,** s. 396; **Sözüer,** s. 9-10; **Akyüz Bilge,** s. 55-56; **Yılmaz,** s. 8; **Klass,** s. 265.

belirlenebilmesinde “kişisel veri” kavramı önem taşıdığından bu iki kavram etkileşim içindedir³⁵¹.

İçinde bulunduğumuz yoğun teknolojik gelişme ve ilerlemelerin bulunduğu dönemde, dijital ortamlardaki verilerin çok uzun yıllar erişilebilir kalması sebebiyle yaşanan mağduriyetlerin giderilmesine hizmet eder. Günümüzde internet, bilgi edinmek için temel başvuru kaynaklarından biridir. İnternet, yapısı gereği insan hafızası ile taban tabana zıttır. Zira, insan hafızası unutmak ve geleceğe yönelmek üzere bir mekanizmaya sahipken internet bünyesindeki bilgileri sonsuza kadar saklayabilmektedir. Ayrıca internet, bünyesinde yer alan bilgileri olumlu-olumsuz bilgi ya da etkileri bakımından olumlu-olumsuz etkili olay veya durum şeklinde bir ayırım yapamaz. Olumsuz bilgi, olay ve bunların olumsuz etkilerini sonsuza kadar saklayabilmek potansiyeline sahiptir³⁵².

Unutulma kavramının iki yönü bulunmaktadır. Bunlardan ilki kişi üzerindeki etkisidir. Kişinin geçmişteki bir hatasına, olumsuz bir eylemine takılıp kalmaması, yeniden toplumla uyumlu bir şekilde hayatına devam edebilmesi için unutulma kavramı önem taşır. Bu bağlamda toplumun unutmayı kolaylaştırması gerektiği öğretilmektedir. Bu noktada genellikle “hata” olarak belirtilen husus, çoğunlukla suç teşkil eden eylemler kümesinin içinde bulunur. Unutulma kavramının bu yönü, teknoloji toplumu ve internetin hayatımızın her alanına girmesiyle oldukça güç hale gelmiştir. Unutulmanın diğer yönünü toplumsal hafıza oluşturur. Zira unutulma çoğu kez bireysel hafızadan ziyade toplumsal hafızayla ilgilidir³⁵³.

3. Kara Avrupası’nda Unutulma Hakkının Ortaya Çıkışı

Unutulma hakkının genellikle birlikte incelendiği kişisel verilerin korunması hususunda, temel alınan en önemli karar Alman Federal Anayasa Mahkemesi tarafından

³⁵¹ **Duttge**, s. 281; **Küpeli, Ceren**: “Şiddet Mağduru Kadınların Unutulma Hakkı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 1, 2016, s.2 30, **Elmalca**, s. 1611; **Nalbantoğlu**, s. 589.

³⁵² **Casermeyro/ Hoeren**, s. 538; **Sözüer**, s. 16-17; **Kelly/ Satola**, s. 53-54; **Akyüz Bilge**, s. 64-65.

³⁵³ **Tok**, s. 45-47.

15 Aralık 1983 tarihinde verilen Nüfus Sayımı Kararıdır³⁵⁴. Bu dönemde, henüz kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel düzenlemeler bulunmadığından özel hayatın korunması hakkı çerçevesinde değerlendirme yapılmaktadır. Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin kararına konu olan Nüfus Sayımı Kanunu ile Batı Almanya'da yapılacak nüfus sayımı sırasında vatandaşların kimlik bilgileri, medeni durumları, işleri ve çalışma zamanları, eğitim bilgileri gibi kişisel verilerinin sorulacak sorular vasıtasıyla toplanması kişilerde tedirginliğe sebep olmuştur³⁵⁵. Anayasaya uygunluk denetimi kapsamında Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelmiştir. Mahkeme, Kanunun temel hak ve özgürlükler için yeterli koruma sağlamadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, kararın asıl önemli yanı, kişilerin “bilgilerinin geleceğini belirleme hakkı”ndan bahsetmesi ve böylelikle unutulma hakkına temel oluşturmasıdır³⁵⁶.

Unutulma hakkı bir uluslararası metinde ilk kez, 95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Türdeki Verilerin Serbest Dolaşımı Bağlamında Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi'nin değişen ihtiyaçlara göre şekillenmesi sonucu oluşan Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 17. maddesinde yer almıştır. “Düzeltilme ve Silme” başlığını taşıyan ilgili hükme göre, veriler çok uzun süredir toplanmış amaçları çerçevesinde kullanılmıyorsa, yani verileri işlenen kişinin verileri artık işlenmiyorsa, kişi verilerin işlenmesine rıza göstermiyorsa, veriler hukuka aykırı işleniyorsa ya da hukuka uygunluk sebepleri ortadan kalkmışsa verilerin silinmesi gerektiğini düzenlemektedir. Veri sorumlusu, hakkın etkin bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli bildirimleri yapmakla da yükümlü tutulmuştur.

Her ne kadar kavram olarak “unutulma hakkı” ifadesi kullanılmasa da konu, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Google İspanya kararı³⁵⁷ ile popülerlik kazanarak üzerinde sıkça durulan ve tartışılan haklardan biri olmuştur. Kişinin uzun yıllar önce hakkında çıkan bir haber dolayısıyla arama motorlarında hâlâ erişilebilir olması davanın

³⁵⁴ **Soysal, Tamer:** “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 13, 2019, s. 342.

³⁵⁵ **Yavuz,** s. 50; **Soysal,** s. 344.

³⁵⁶ **Yavuz,** s. 51; **Soysal,** s. 344-345.

³⁵⁷ ABAD, C-131/12 Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González, 13 Mayıs 2014.

konusudur. İspanyol Veri Koruma Otoritesi'nin arama motorlarında kişiye ilişkin sonuçların kaldırılması ve gelecekte de erişimin kısıtlanmasına ilişkin kararını Google, Avrupa Birliği Adalet Divanı'na taşımıştır. Divan, internet ortamında yer alan kişisel verilerin ve bunlara ilişkin linklerin ilgisiz, geçersiz olması ve güncel olmaması halinde kişilerin talebiyle arama motorlarından kaldırılması gerektiğine hükmetmiştir. Divan kararında, ilgili kişinin haklarının arama motorlarının ekonomik menfaatlerinin önünde olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Divan, farklı haklar ile denge kurulması gerektiğinde, işlenen verinin doğası, hassas bir veri olup olmadığı, veriye erişmekteki kamu menfaatine ve ilgili kişinin kamuya mâl olmuş bir kişi olup olmadığına göre denge kurulabileceğine hükmetmiştir³⁵⁸.

Aslında unutulma hakkının bu kadar ilgi çekmesi, içinde yaşadığımız dönemle yakından ilişkilidir. Her geçen gün teknoloji baş döndürücü bir hızla gelişmekte ve değişmektedir. Teknolojinin gelişimi, insan ilişkilerinde ve hayatın akışında da değişime ve evrimleşmeye sebep olmakta ve dünya, gitgide daha sanal bir düzenle kendi yeni “gerçekliği”ni bulmaktadır. Öyle ki bu dijital çağda çoğu kez kişilerin sanal imajları, buradaki görünüşleri fiziksel hayattan çok daha gerçek nitelik taşımakta ve daha önemli olabilmektedir. Unutulma hakkı işlevini bu noktada da göstermektedir.

4. Türk Hukukunda Unutulma Hakkı

Unutulma hakkının Türk hukukundaki yansımalarına da değinilmesi gerekir. Hukukumuzda, bir hak kategorisi olarak ayrıca ve açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte anayasal düzeyde unutulma hakkının dayandırılabilmesi hükümler, 1982 Anayasası'nın 17. maddesinde düzenlenen “maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı” ile 20. maddede düzenlenen “özel hayatın gizliliği” ve “kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı”dır³⁵⁹ (Ayrıca bkz. KVKK m.4/2/d; Adli Sicil Kanunu m.12). KVKK m.7'de kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi ile ilgili düzenleme yer almaktadır. KVKK'da da “unutulma hakkı” ifadesi kullanılmamaktadır.

³⁵⁸ Yıldız, s. 205-206; Küzeci, s. 257-258.

³⁵⁹ Sözüer, s. 160; Yılmaz, s. 96-97.

Yargı uygulaması bakımından ise 3 Mart 2016 tarihli AYM Bireysel Başvuru - N.B.B. Kararı³⁶⁰, anılan ABAD kararını doğrudan unutulma hakkı ile ilişkilendirmesi bakımından önemlidir. Unutulma hakkı bakımından AYM'nin yaklaşımı, basın özgürlüğü ve unutulma hakkı arasındaki menfaatler dengesinin sağlanması ve değerlendirilmenin yapılması bakımından yardımcı olmaktadır. İfade özgürlüğünün kullanılmasının en doğal ve yaygın aracı basın olduğundan basının kullandığı araçlar bakımından unutulma hakkının kapsamının belirlenmesi önemlidir. Yazılı basının bir aracı olan gazeteler ve gazete arşivlerinin -ki günümüzde internet gazeteleri ve internet gazete arşivleri olarak anlaşılması daha doğru olacaktır- tarihi bir önem de taşımaları sebebiyle tamamen unutulma hakkı kapsamında olamayacağı AYM tarafından ifade edilmiştir. AYM, unutulma hakkı kapsamında internetten çıkarılabilmesi için çeşitli ölçütler getirmektedir. Bunlar; yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği) habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların her somut olay açısından incelenmesi gerektiğidir.

Unutulma hakkına ilişkin Yargıtay'ın yaklaşımı da çalışmamız bakımından önem taşır. Zira Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun unutulma hakkına ilişkin kararında³⁶¹, kişinin adının bir kişisel değer olarak kişilik hakkına konu olduğu, ayrıca kişisel veri niteliği taşıdığından hareket edilerek unutulma hakkı ile ilgili değerlendirmeler yapılmaktadır. Kararda, kişisel veri kavramının kişilik hakkından yola çıkarak, tıpkı çalışmamızda ileri sürdüğümüz bağlantıyla nitelendirilmesi de fikrimizce önem taşımaktadır.

5. Unutulma Hakkının Basın Özgürlüğü ve Kişilik Hakkı İle İlişkisi

Unutulma hakkı ile basın özgürlüğü arasındaki ilişki çalışmamız bakımından önemlidir. Basının haber verme, bilgilendirme, eleştirme ve kamuoyu oluşturma, kişilerin haber alma hakkı ile unutulma hakkının çoğu kez birbirine zıt menfaatlere ilişkin olacağı

³⁶⁰ Başvuru Numarası: 2013/5653, Karar Tarihi: 3/3/2016, RG Tarih ve Sayı: 24/8/2016-29811.

³⁶¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2014/56, K. 2015/1679, K.T. 17.06.2015.

kuşkusuzdur. O halde çatışan bu iki menfaat arasında bir denge kurulmalıdır. Unutulma hakkının, geçmişte meydana gelen bir olaya ilişkin olması sebebiyle basın özgürlüğü ile ilgisi olmayabileceği düşünülse de aslında kişilerin haber alma hakkıyla yakından ilgilidir. Nispeten yeni bir hak olması sebebiyle “unutulma hakkı”nın sınırları, diğer temel hak ve özgürlüklerle ilişkisi zaman içerisinde uygulamayla belirlenecektir. Mutlak bir hak olmaması, unutulma hakkı ile diğer temel hak ve özgürlükler karşı karşıya geldiğinde, menfaatler dengesinin belirlenmesi ve hakkaniyetin tesisinde önemle dikkate alınmalıdır³⁶².

Unutulma hakkı, kişilik hakkı ile de bağlantılıdır. Unutulma hakkına konu olan olay, kişinin alenileştirdiği ve kamuya açık alanında gerçekleştiğinden burada bir gizlilik söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla ilk bakışta kişilik hakkıyla ilgisiz olduğu söylenebilir. Lâkin kamuya açık alana ait bir olayın zamanın geçmesi ile özel alana dâhil olması mümkündür ya da herkesçe bilinen olayların kişinin onur ve haysiyetini zedeleyecek şekilde hatırlatılması söz konusu olabilir. Bu hallerde kişilik hakkı ile unutulma hakkı derin ve yakın bir ilişki içindedir³⁶³.

Bilişim teknolojileri ve her birimizin içerisinde bulunduğu sanal dünyada kişi, geçmişine ilişkin birtakım gerçeklerin hatırlanmasını istemeyebilir. Kişisel veriler uzun yıllar önce elde edilmiş, toplanmış veya işlenmiş olabilir ve kişinin bu veriler üzerinde artık denetim hakkı yoktur. Bu sebeple, kişiler yıllar öncesinde yaşadıkları bir olayın etkisini bugün çok ağır şartlarda taşımak zorunda kalabilirler. Adeta temiz ve beyaz yeni bir sayfa açmak olarak görülen unutulma hakkı ise kişilere bu noktada bir güvence sağlamaktadır. Özellikle dijital çağın içine doğan, büyüyen çocuklar ve gençler bakımından da yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde unutulma hakkının bu kişilerin yaşamlarında önemli olacağı söylenebilir³⁶⁴.

³⁶² Bu noktada öğretilerdeki bir çözüm önerisine göre, unutulma hakkı ile bir menfaat karşı karşıya geldiğinde dengenin kurulabilmesi, unutulma hakkının bu açıdan sınırlarının belirlenmesinde bir yasal düzenlemeye gidilerek kamu yararı ya da buna benzer kriterler kullanılabilir (Akkurt, Unutulma Hakkı, s. 2619).

³⁶³ Duttge, s. 299; Akgül, s. 62-63; Sözüer, s. 168; Nalbantoğlu, s. 587-588; Klass, s. 265-267; Haag, s. 49.

³⁶⁴ Küpeli, s. 230; Kelly/ Satola, s. 52-53; Küzeci, s. 256; Tok, s. 122.

Unutulma hakkına konu olan olayın kişi hakkında yalnızca olumsuz bir yargı oluşturacak nitelik taşıması da gerekmez. Zira kişisel verilerin bizatihi kendisi korunmaktadır. Uzun zaman önce yaşanan ve artık kişinin üzerinde denetiminin bulunmadığı bir olayda yalnızca kişisel verilerinin yer alması unutulma hakkından yararlanmak, katıldığımız fikre göre yeterlidir³⁶⁵.

III. KADIN CİNAYETLERİNDE UNUTULMA HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Toplumumuzun kanayan ve bir türlü dinmeyen, aksine artarak, katlanarak devam eden yarası “kadın cinayetleri”dir. Kadın cinayetlerinde unutulma hakkının bulunup bulunmadığı, ayrıca unutulma hakkının bulunmasının gerekip gerekmediği konuları üzerinde durulacaktır. Kadın cinayetleri konusunun psikolojik, sosyolojik, ahlaki, ekonomik, kültürel pek çok yönü vardır ve toplumdaki zihniyetin değişmesi, bu yaranın kapanması ve artık tekrar açılmaması için konu, bu yönleriyle de incelenmeye muhtaçtır. Lâkin bu çalışma, meselenin hukuki boyutuyla sınırlı tutulacaktır.

Kadın cinayetlerinde fail çoğunlukla kadının eşi, boşandığı eski eşi, sevgilisi, ısrarlı takibine uğradığı kişi, yani öldürülen kadın ile bir şekilde ilgisi olan bir kişi olmaktadır. Toplumun en küçük yapıtaşının aile olarak tanımlandığı anımsandığında durumun vahameti gözler önüne açıklıkla serilecektir. Toplumu oluşturan her bir aile aslında birbirine vücudumuzu saran kılcal damarlar gibi görünmez ipliklerle bağlıdır. Bu yüzden bir kadının cinayete kurban gitmesi, her ne kadar yeterince elem verici olsa da hiçbir zaman tek bir kadının ölümü olarak kalmamakta, etkisi tüm topluma ve bu toplumun geleceğine yansımaktadır.

Hukuk, içinde bulunduğu toplumdan, bu toplumun dinamiklerinden kopuk değildir. Bilakis hukuk ve toplum yakın bir etkileşim halindedir. Laboratuvarının olmadığı ifade edilen bir sosyal bilim olan hukukun laboratuvarı bir anlamda, toplum ve bu toplumdaki dinamikler ile ilişkilidir. Unutulma hakkı, yeni gelişmekte olan, kapsamı, sınırları, uygulanma şartları henüz net olmayan bir kurumdur. Zamanla kapsamı ve

³⁶⁵ Dülger, s. 491.

sınırları yargı kararları ve doktrin faaliyetleri neticesinde netleşecektir. Bu sebeple değerlendirmelerimizi bu bakış açısıyla yapacağımızı belirtmek isteriz.

Unutulma hakkının kapsamının, sınırlarının ve uygulanma şartlarının belirlenmesi sadece yargı kararları ile doktrin faaliyetlerine bırakılmayıp bir yasal düzenlemeye gidilmek istendiğinde bunun, KVKK'ya madde(ler) ilave edilmesi ve hatta uygulanmasının sağlanması için yönetmeliklerle de desteklemesi uygun olur kanısındayız. Unutulma hakkının kullanılması talebi her ne kadar cezasını çeken hükümlünün geçmişte işlediği bir suça ilişkin olarak gündeme gelebilecek olsa da unutulma hakkı sadece ceza hukuku ile bağlantılı değildir. Çok daha geniş bir uygulama alanına sahiptir. Bu sebeple Türk Ceza Kanunu yerine, kişisel verilerin korunması hukukunun ve kişisel verilerin korunması bilincinin gelişmesiyle oluşan bu hak, KVKK'da sınırları ve kapsamı belirlenebilir niteliktedir.

AYM kriterleri, gerek unutulma hakkının sınırlarının belirlenmesi konusunda yapılabilecek bir yasal düzenlemeye gerekse kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkının söz konusu olup olamayacağının değerlendirilmesine ışık tutar niteliktedir. AYM kararındaki kriterler; yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği) habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların her somut olay açısından incelenmesi gerektiğidir. Değerlendirmelerimiz, bu doğrultuda gerçekleştirilecektir.

Kadın cinayetleri ile ilgili basında yer alan bir haberin gerçek olması ve haberin verilmiş şekli içeriği arasında düşünsel bir bağın bulunması şartıyla basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilecektir. Zira fikrimizce, kadın cinayetleri söz konusu olduğunda bu haberi öğrenmekte kamu yararı, toplumsal ilgi ve güncellik unsurları her durumda mevcuttur. Basın özgürlüğü kapsamında yer alacağını ifade ettiğimize göre, hem basının haber verme, bilgilendirme hakkı hem de kişilerin bu hususta haber alma hakkının bu kapsamda yer aldığı söylenebilir.

Kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkına sahip olup olmadığının belirlenmesinde, bu hakkı oluşturan bilgi ve zaman unsuruna göre bir değerlendirme yapılması gerekir. Basın özgürlüğü kapsamındaki açıklamalarımızda ifade ettiğimiz üzere kadın cinayetlerinde habere konu olan bilginin yayılması, basın araçlarında yer alması hukuka uygundur. Zaman unsuru ise başlangıçta hukuka uygun olarak yayılan bilginin aradan geçen zamanla birlikte ya güncelliğini ya da toplumsal ilgiyi kaybetmesini ifade eder.

Unutulma hakkının genel anlamda en çok uygulama alanı bulabileceği konu aslında cezası infaz edilen bir hükümlünün aradan geçen zaman neticesinde kendisine yeni bir yaşam kurması ve temiz bir sayfa açarak kendi maddi ve manevi varlığını ve gelişimini sağlamasıdır. Bununla birlikte, unutulma hakkının mutlak bir hak olmadığını altını önemle tekrar çizmek isteriz. Bu sebeple her bir somut olay bakımından değerlendirme yapılacaktır.

Kadın cinayetlerinde failin unutulma hakkını kullanmasının mümkün olması gerektiği, zira unutulma hakkının kullanılmasıyla sadece “insan öldürme” fiili ile hükümlünün şahsı arasındaki bağlantının (çoğunlukla dijital ortamlardan) kaldırıldığı ileri sürülebilir. Buna karşılık fikrimizce, her geçen yıl sayıları katlanarak artan ve içinde bulunduğumuz dönemde neredeyse her gün bir kadının katledildiği haberin basında yer aldığı gerçeği göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır. Kadın cinayetlerinin önüne geçebilmesi için gerekli olan toplumun tümüne yayılmış bir farkındalık ve en önemlisi toplumdaki zihniyetin değişebilmesi için sadece hükümlü ile olay arasındaki bağlantının ortadan kaldırıldığı ileri sürülerek unutulma hakkının kullanılması mümkün kılınmamalıdır. Bu noktada, çatışan iki yarar olan kamu yararı ve özel yarar karşı karşıyadır. AYM'nin kriterleri doğrultusunda yukarıda yapılan değerlendirmeye göre de unutulma hakkının kullanılmamasında, “hatırlanmasında” kamunun üstün yararı vardır. Kadın cinayetlerine ilişkin haberlerin AYM kararında yer alan kriterlerden haberin kamu yararına katkısı, toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği fikrimizce her daim vardır.

Kadın cinayetlerinde, aradan zamanın geçmesiyle toplumsal ilginin ortadan kalktığı, kamu yararının bulunmadığı fikrimizce ileri sürülemez. Bilakis mesele her daim güncelliğini koruduğundan kamunun bu cinayetlerin unutulmamasında yararı vardır.

Gerek fiziksel gerekse dijital ortamlardaki gazete arşivleri üzerinden örnek vermek gerekirse bunlar, bir toplumun hafızasını oluşturur. Kadın cinayetleri ise sadece katledilen kadınla sınırlı kalmadan ve ayırım yapmadan toplumun tümünü ilgilendiren bir mesele olduğu için burada hükümlünün kişilik hakkı, kişisel verileri ve bu bağlamda unutulma hakkını kullanmak istemesi söz konusu olmamalıdır.

Kadın cinayetlerinin bu kadar sık bir şekilde karşımıza çıkması olgusunun ortadan kalkması, toplumun tümünde gerçekleşmesi gereken bir zihniyet değişikliğini gerektirdiğinden, gerçekleşmiş olan olayın, basında yer alan haber vasıtasıyla hatırlanmasında kamunun üstün yararı bulunmaktadır. Burada fikrimizce, kadın cinayetlerinde unutulma hakkı ile kamunun bilgi alma hakkı ve basın özgürlüğü karşı karşıya geldiğinde kamunun bilgi alması ve basın özgürlüğüne üstünlük tanınmalıdır. Bu aynı zamanda kamu vicdanının da bir gereğidir. Kadın cinayetleri ülkemizde bir sorun olmaktan çıkana dek unutulma hakkından değil, “unutulmama” hakkından söz etmek isabetli olacaktır.

SONUÇ

Yeni gelişen ve dinamik bir hukuk dalı olan kişisel verilerin korunması hukukunda unutulma hakkı, her geçen gün dikkatleri üzerine çeken yeni kuşak haklardandır. Kişinin geçmişte yaşadığı, olumsuz ve artık hatırlanmasını istemediği bir olayın etkilerini bugün de taşıyor olabilir. Zira içerisinde bulunduğumuz teknoloji çağı insan doğasının ve hafızasının aksine “unutmamak” üzerine kuruludur. İnternet ortamında yer alan bir veri sonsuza kadar orda kalmak potansiyeline sahip olduğundan kişinin yaşamında unutulma hakkı çok önemli bir fonksiyon üstlenmektedir.

Yeni gelişen bir hak olduğu için unutulma hakkının kapsamı, sınırları, uygulanma şartları zaman içerisinde bir sistematik kazanabilecektir. İçinde bulunduğumuz durum itibarıyla yargı kararları ve doktrin ışığında unutulma hakkının gelişim gösterdiği görülür. Bu sebeple unutulma hakkı ile farklı bir hak çatıştığında menfaat dengesinin sağlanması önemli bir değerlendirmeyi gerektirir.

Unutulma hakkı, sadece geçmişte işlenen suçların infazından sonra cezasını çeken hükümlünün topluma karışması ve hayatına devam edebilmesi ile ilgili değildir. Artık

güncelliğini kaybeden, öğrenilmesinde kamunun yararı bulunmayan ya da başlangıçta var olan kamu yararının zamanın geçmesiyle ortadan kalktığı durumlarda da söz konusu olabilir. Çalışmamız bakımından kadın cinayetlerindeki hükümlünün unutulma hakkı ile ilgili değerlendirmelerde bulduk; çünkü kadın cinayetleri, son yıllarda niceliksel bir patlama yaşamaktadır. Konu, üzerinde önemle durulup dikkat çekilmeye muhtaçtır.

Kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkının bulunup bulunmadığının kavramsal olarak temellendirilebilmesi için kişilik hakkı, basın özgürlüğü, kamunun haber alma hakkı, unutulma hakkı birlikte değerlendirilmiştir. Unutulma hakkı ile başka bir hak karşı karşıya geldiğinde menfaat dengesinin sağlanabilmesi için bu belirlemenin yapılması elzemdir. Kişilik hakkının aksine unutulma hakkı mutlak bir hak değildir. Bu da çatışan yararların hangisine üstünlük verileceğinin tespitinde önemli bir rol oynar. Hukukumuz bakımından yapılacak değerlendirmede AYM'nin kararında belirlediği kriterler de önem taşır. AYM'nin belirlediği kriterler bakımından özellikle, güncelliğini yitirmemesi, haberin geleceğe ışık tutan niteliği sebebiyle kamu yararına katkısı ve toplumun ilgili veriye yönelik ilgisi kadın cinayetlerinde unutulma hakkının bulunup bulunmadığının tespitinde önemlidir.

Bu bilgiler ışığında yapılan bir değerlendirmeye fikrimizce, kamunun haber alma, bilgiye ulaşma hakkı; kadın cinayetlerinde hükümlüye unutulma hakkı tanınmasına üstün tutulmalıdır. Toplumumuzdaki bu yara kapanana, bu cinayetlerin önüne geçilene dek toplumsal bir farkındalığın oluşmasında kamunun bu bilgilere, haberlere erişmesi önemlidir. Ayrıca kadın cinayetlerine ilişkin haberler gerek dijital olmayan gerekse dijital ortamlarda bulunsun, toplumsal hafızanın oluşmasında çok önemlidir. Burada, kadın cinayetlerinde hükümlünün unutulma hakkından ziyade, bu elim olayın hatırlanması, anısından ders çıkarılarak tekrarlanmaması yönünde yeni bir zihniyetin ve toplumsal anlayışın oluşmasına ihtiyacımız vardır.

KISALTMALAR

ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
AYM	: Anayasa Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
E.	: Esas Numarası
K.	: Karar Numarası
K.T.	: Karar Tarihi
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
RG	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfadan sayfaya

KAYNAKÇA

Acabey, Mehmet Beşir: “Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı”, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, C. 8, S. 1-2, 2013, ss. 1-53.

Akgül, Aydın: “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: ‘Unutulma Hakkı’ ve AB Adalet Divanı’nın ‘Google Kararı’”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 116, 2016, ss. 11-38.

Akipek, Jale Gural/ Akıntürk, Turgut/ Ateş, Derya: Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku C. I, 16. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2020.

Akkurt, Sinan Sami: “17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde ‘Unutulma Hakkı’”, (Unutulma Hakkı), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, ss. 2605-2635.

Akkurt, Sinan Sami: “Kişisel Veri Kavramının Hukukî Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış”, (Kişisel Veri), Kişisel Verileri Koruma Dergisi, C. 2, S. 1, 2020, ss. 20-32.

Akyüz Bilge, Canan: Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku’ndaki Görünümü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Ayan, Mehmet/ Ayan, Nurşen: Kişiler Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.

Aydos, Oğuz Sadık: “Basın Yolu ile Kişilik Hakları İhlallerinde Manevî Tazminat”. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, 2012, ss. 1-36.

Binat, Duygu: Basın Yoluyla Kişilik Hakkına Saldırılarda Manevi Tazminat (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008.

Buz, Vedat: Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.

Casermeiro, Pablo Rando/ Hoeren, Thomas: “Konturen des „Rechts auf Vergessenwerden”. Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, S. 24, 2014, ss. 537-565.

Chelaru, Eugen/ Chelaru, Marius: “Right To Be Forgotten”, Annales Universitatis Apulensis Series Jurisprudentia, C. 16, S. 1, 2013, ss. 26-33.

Çekin, Mesut Serdar: Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Çelik, Yeşim: “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 32, 2017, ss. 391-410.

Doğan, Pınar Bahar: “Çatışan İki Değer: Haber Verme Hakkı ve Kişilik Hakkı”. Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 2014, ss. 476-493.

Dönmezer, Sulhi/ Bayraktar, Köksal: Basın Hukuku, 5. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2013.

Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan: Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku C. 2, 21. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

Duttge, Gunnar: “Recht auf Datenschutz?”, Der Staat, C. 36, S. 2, 1997, ss. 281-308.

Dülger, Murat Volkan: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayınları, İstanbul, 2020.

Elmalica, Hasan: “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, ss. 1603-1636.

Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Esendal, Nihan: Basın Yolu ile Kişilik Haklarının İhlali (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.

Gülener, Serdar: “Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak ‘Unutulma Hakkı’”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 102, 2012, ss. 219-240.

Günay, Buket: Boşanmada Maddi ve Manevi Tazminat, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.

Haag, Kurt: Der Haftpflichtprozess, 28. Baskı, C. H. Beck, München, 2020.

Hatemi, Hüseyin: Kişiler Hukuku, 6. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.

Holznagel, Bernd/ Hartmann, Sarah: “Das „Recht auf Vergessenwerden” als Reaktion auf ein grenzenloses Internet Entgrenzung der Kommunikation und Gegenbewegung”. Zeitschrift für IT-Recht und Recht der Digitalisierung, S. 4, 2016, ss. 217-288.

İçel, Kayıhan/ Ünver, Yener: Kitle İletişim Hukuku, 9. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2012.

Kara Kılıçarslan, Seda: Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Karaman, Şebnem: Basın Özgürlüğünün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2018.

Kelly, Michael J./ Satola, David: “The Right To Be Forgotten”, University of Illinois Law Review, S. 1, 2017, ss. 1-64.

Kılıçoğlu, Ahmet: “Basın Özgürlüğünün Suistimali”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi S. 3-4, 1993, ss. 385-388, (Basın Özgürlüğü).

Kılıçoğlu, Ahmet M: Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, 5. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, (Hukuksal Sorumluluk).

Kılıçoğlu, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2020, (Borçlar Hukuku).

Klass, Nadine: “Das Recht auf Vergessen(-werden) und die Zeitlichkeit der Freiheit”, Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht, S. 4, 2020, ss. 265-352.

Küpelı, Ceren: “Şiddet Mağduru Kadınların Unutulma Hakkı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 1, 2016, ss. 229-238.

Küzeci, Elif: Kişisel Verilerin Korunması, 4. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.

McGoldrick, Dominic: “Developments in The Right To Be Rorgotten”, Human Rights Law Review, C. 13, S. 4, 2013, ss. 761-776.

Nalbantoğlu, Seray: “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 34, 2018, ss. 583-605.

Nolte, Norbert: “Das Recht auf Vergessenwerden – mehr als nur ein Hype?”, Neue Juristische Wochenschrift, C. 67, S. 31, 2014, ss. 2225-2304.

Oğuzman, Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe: Kişiler Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.2, 15. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020.

Öztan, Bilge: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 45. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Peschke, Lutz: “‘The Web Never Forgets!’: Aspects of The Right To Be Forgotten”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, 2015, ss. 151-160.

Rosen, Jeffrey: “The Right To Be Forgotten”, Stanford Law Review Online, S. 64, 2011-2012, ss. 88-92.

Serozan, Rona: “Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler”, Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, S. 14, 1977, ss. 93–112.

Serozan, Rona: “Kişiyeye Sıkı Biçimde Bağlı Sayılan Manevi Hakların Mirasçıya Geçebilirliği”, Özer Seliçi’ye Armağan, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006, ss. 559-563.

Serozan, Rona: “Mirasçıya Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Mirasbırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları”, Nihal Uluocak’a Armağan, İÜHFİM, 1999, ss. 311-317.

Soysal, Tamer: “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 13, 2019, ss. 339-422.

Sözüer, Eren: Unutulma Hakkı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.

Taştan, Furkan Güven: Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Tok, Gökhan: İnternette Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020.

Turhan, Ayşe Melek: Kişiliğin Korunması ve Veri Koruma Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018.

Tümay, Murat: “Kişilik Hakları ve Basın Hürriyeti Çatışmasında İfade Hürriyeti Dengesi”, Anayasa Yargısı, C. 33, S. 1, 2015, ss. 355-378.

Weber, Rolf H.: “The Right To Be Forgotten: More Than Pandora's Box”, Journal Of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law, C. 2, S. 2, 2011, ss. 120-130.

Yavuz, Can: İnternet'teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2020.

Yıldırım, Canberk: “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 93, S. 5, 2019, ss. 60-72.

Yıldız, Tuba: Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Yılmaz, Çiğdem: Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Yılmaz, Sabire Senem: “Kişisel Verilerin Korunması Regülasyonu ve Unutulma Hakkı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 92, S. 5, 2018, ss. 187-193.

Zevkliler, Aydın/ Ertaş, Şeref/ Havutcu, Ayşe/ Gürpınar, Damla: Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk Temel Bilgiler, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018.